

Afscheid

Acht jaar geleden, in januari 2001, werd ik eindredacteur van het Nieuw Archief voor Wiskunde. Ik was in de voorafgaande maanden ingewerkt door Chris Zaal en bureaumedewerker Annelies Hafkenscheid. Het blad in de nieuwe vorm was door Chris Zaal opnieuw opgezet en bestond net een jaar. Door mijn komst konden de diverse functies die hij bij het tijdschrift vervulde uit elkaar worden getrokken. Hij vormde samen met Ger Koole het eerste tweetal hoofdredacteurs. Ik startte als eerste eindredacteur en was verantwoordelijk voor de vorm en voor het op tijd verschijnen van het blad en de daarbij behorende bedrijfsvoering. In december 2002 stopte Chris Zaal met het hoofdredacteurschap en sindsdien is deze rol elke twee jaar door twee andere wiskundigen vervuld.

Wat wilde ik eigenlijk met het Nieuw Archief? Ik was weliswaar eindredacteur, maar de kopij kwam van de hoofdredactie. Wat voor betekenis kon deze functie hebben?

De manier waarop de artikelen in het blad terecht kwamen, wordt voor een groot gedeelte door de eindredactie bepaald. Vanaf het begin heb ik geprobeerd zowel de theoretische als toegepaste artikelen, waar dat kon, in een breder wiskundig verband te plaatsen en een maatschappelijk gezicht te geven, voor een lezerspubliek dat vrijwel geheel uit professionele wiskundigen bestaat. Daartoe zijn er diverse middelen: het schrijven van de inleiding, het vragen van toelichtingen aan auteurs, en het maken van kaders waarin zaken worden toegelicht.

Een zeer belangrijk middel is de beeldredactie. Vaak hebben we illustraties gezocht die op het eerste gezicht weinig te maken lijken te hebben met het onderwerp, maar waarmee we wel allerlei associaties hopen op te roepen bij de lezer. Al spoedig hebben we kunstenaar Ryu Tajiri ruimte gegeven om paginagrote illustraties te maken. Het is steeds fascinerend om te zien wat zij als niet-wiskundige uit de te illustreren artikelen haalt. Haar werk geeft ons blad een aparte sfeer.

Het nieuw opgezette blad heeft als doel de Nederlandse wiskundige te informeren over wat er op het gebied van de wiskunde plaatsvindt in de wereld. Wiskundige ontdekkingen zijn echter vaak geweldig moeilijk te begrijpen, zelfs voor wiskundi-

gen. Daarom had ik als ideaal om regelmatig kaders te plaatsen waarin moeilijke zaken in begrijpelijke stukken uit elkaar zouden worden gehaald en liefst op grafisch aantrekkelijke wijze zouden worden gepresenteerd, bijvoorbeeld zoals dit in de Scientific American gebeurt. Hierin zijn we slechts ten dele geslaagd. Dat ligt niet alleen aan ons: auteurs kunnen het zich dikwijls slecht voorstellen dat voor hen elementaire onderwerpen een toelichting behoeven. Het grootste probleem is echter het gebrek aan tijd en capaciteit om dergelijke goede kaders te maken.

In de afgelopen acht jaar hebben we een substantiële toename gezien van abonnees. Ik wil er sterk voor pleiten nooit te bezuinigen op de professionele grafische kwaliteit van het blad. We publiceren echte foto's van echte fotografen, illustraties onder copyright van echte illustratoren en cartoonisten. Met de verslechterende economie kan de verleiding ontstaan om te bezuinigen. Juist een bezuiniging op dit terrein zal abonnees kosten. De lezer verwacht kwaliteit.

Met veel plezier zal ik terugdenken aan de brainstormsessies op de redactievergaderingen in Utrecht, waarvan ik er ongeveer dertig heb meegemaakt. Ze vinden om de drie maanden plaats. Wat zijn er veel rubrieken, zoals bijvoorbeeld 'Differentiëren en Integreeren' ontstaan uit discussies bij het diner.

Op de bureauredactie in Leiden is een hele muur volgeplakt met ideeën die we niet hebben uitgevoerd, met kaften die het niet hebben gehaald. Vaak hangen we een hele serie illustraties op, om te bepalen welke ons het meest bevalt. Allerlei eigengemaakte illustraties hebben als stand-in gefungeerd als de echte illustratie te lang op zich liet wachten. Zo is er een fles van Klein die is ingebed in een schilderij van Jeroen Bosch en een koninklijke nepoorkonde waarmee ook het Nieuw Archief het predicaat koninklijk verwerft (en vanaf dat moment KNAW mag worden genoemd). Er staan diverse lastige Texroutines en er hangen kleutertekeningen van kinderen die nu op de middelbare school zitten. Deze muur is inmiddels een museum waar mijn opvolger vast graag van af wil.

Ik wil graag een aantal mensen bedanken: ten eerste Chris Zaal en Annelies Hafkenscheid. Zij stonden aan het begin van het

Nieuw Archief en hebben mij er meteen vol bij betrokken. Ze zijn beide wat karakter betreft ongeveer mijn tegenpolen. Chris, die de helft van een artikel schrapt als het hem niet bevalt: ik heb er veel aan gehad.

De hoofdredacteurs Chris Zaal, Ger Koole, Jaap Top, Jaap Molenaar, Ferdinand Verhulst en Wil Schilders hebben allemaal hun eigen stempel kunnen drukken op het blad. Het is merkwaardig hoe mensen met zulke verschillende karakters allemaal zulke goede hoofdredacteurs kunnen zijn.

We ondervonden veel steun van het KWG en de publicatiecommissie: van deze groep mensen wil ik in het bijzonder Klaas Pieter Hart en Jan van Mill bedanken. Zij kwamen meerdere keren speciaal naar Leiden om te kijken wat er allemaal beter kon.

Zonder de bureauredactie van Leidse studenten zou het blad niet bestaan. De rol van Annelies Hafkenscheid, eerst student wiskunde, daarna rechten, is nauwelijks te overschatten. Zij heeft mij zonder meer geleerd hoe je een tekst kan verbeteren; zij besteedde soms een hele dag aan één column of een redactieoneel. Door deze koppigheid, waar ook ik onmogelijk tegen in kon gaan, heeft het blad in de beginjaren meteen een goed niveau gekregen. De andere bureauredacteurs Maxim Hendriks, Jos Brakenhoff, Arno Kret en Wendy Ellens hebben allemaal hun eigen bijdrage aan het blad gegeven; bijna iedereen heeft wel een nieuwe 'hack' aan het mooie, maar bug-rijke zetprogramma toegevoegd. (In het bijzonder is het 'lege onderwerp' van Arno Kret een meesterzet gebleken.) Nu zijn Harm de Vries en Floris Olsthoorn de twee bureauredacteurs. Het is een groot plezier om met hen te werken; zij denken in alles met mij mee en voelen zich verantwoordelijk voor het blad. Tevens brengt hun zeer onregelmatige studentenleven mooie herinneringen bij mij naar boven.

Het was fijn om te werken met de ontwerper van het blad Kitty Molenaar. Het tijdloze karakter van het blad danken we aan haar. Susanne Laws verzorgt als grafische vormgever sinds december 2003 de kaft en het binnenwerk: het is altijd weer spannend om ons eindproduct aan haar te tonen, vlak voordat het naar de drukker gaat.

De Texondersteuning van Hans Hagen, Taco Hoekwater, Marco Boon, Michael van Hartkamp en Klaas Pieter Hart bevond zich op de achtergrond, maar was ook essentieel. Het systeembeheer in Leiden onder leiding van Martijn Feleus wil ik bedanken voor hun goede zorgen. De internetplanners, geprogrammeerd door Willem Jan Palenstijn hebben het runnen van het tijdschrift vanuit andere plaatsen in de wereld mogelijk gemaakt.

De redacteurs wil ik allemaal bedanken en een aantal met name, zonder daarbij de anderen tekort te willen doen. Ten eerste Robbert Fokkink, Jan van Neerven, Matthijs Coster, Johan Bosman en Lenny Taelman voor het in stand houden van de kwali-

tatief hoogstaande en zeer gevarieerde problemenrubriek. Deze rubriek is al zeer oud. Menige lezer opent het blad bij ontvangst aan de achterkant om te zien of er leuke problemen zijn. Geertje Hek wil ik bedanken voor het tot twee keer toe realiseren van losse ideeën van onze kant tot een echte rubriek zoals 'In de Verdediging'. Dit is in mijn ogen een van de mooiste bijdragen van het NAW van de laatste jaren. Van de kritische houding van Gerard Alberts heb ik veel geleerd: hij toonde ons telkens het journalistieke standpunt. Zonder hem zou het Nieuw Archief zijn afgegeleden tot een felicitatieorgaan voor wiskundigen. In dit verband moet Ferdinand Verhulst ook worden genoemd: de wiskundige wereld is zo klein, dat men vaak maar weinig zin heeft om met elkaar van mening te verschillen. De rubriek 'De derde Wet' probeert daar iets aan te veranderen. Yves van Gennip nam vanaf september 2005 de Agenda en de Nieuwsrubriek van de eindredactie over: dit gaf een verfrissende impuls aan het blad en zorgde voor een blik naar buiten met veel meer internationaal nieuws. Op dit moment heeft Charlene Kalle het van hem overgenomen. Jaap Top en later Hans Sterk en Hans Cuypers zullen misschien wel eens boos op ons zijn geweest, wanneer we weer eens pagina's reviews hadden doorgeschoven naar het volgende nummer. Zij hebben het echter niet één keer laten afweten met het op tijd verzorgen van de reviews. Wieb Bosma wil ik bedanken voor de discussies met hem in de begintijd van het tijdschrift en Jan van de Craats, Patrick Oonincx en Teun Koetsier voor hun opbouwende feedback. Met Rainer Kaenders hadden we een genuanceerde redacteur onderwijs, die er altijd weer in slaagde om de diverse zeer uiteenlopende standpunten die er op dit terrein bestaan in ons blad te krijgen. De nieuwe onderwijsredacteur Nelly Verhoef heeft een onafhankelijke koers ingezet: ik hoop dat ze deze zal blijven vervolgen. Gunther Cornelissen is een aanwinst in de redactie. Ik ben erg blij met zijn grote energie, al zijn plannen en zijn gevoel voor humor. Ook heb ik erg genoten van zijn imitaties van Russische post-docs. Ik hoop dat Klaas Landsman zich nog lange tijd voor het Nieuw Archief zal inzetten. Er zijn weinigen die zo goed schrijven. Ik bewonder zijn oprechtheid en zijn scherpe en persoonlijke aanpak, waarbij hij zichzelf niet spaart.

Met Reinie Ern e bemande ik samen de bureauredactie. Zij vulde de gaten die ik liet vallen en nam op essentiële momenten veel stress weg. Daarvoor ben ik haar zeer dankbaar. ←

Derk Pik
Eindredacteur Nieuw Archief voor Wiskunde

Mathematisch Instituut, Universiteit Leiden

Postbus 9512, 2300 RA Leiden

drpik@math.leidenuniv.nl